

25-28 czerwca
2009 rok

Przegląd Młodej Sztuki

w Ekstremalnych

Warunkach

PAWILON
CZTERECH
KOPUŁ

ARTTRANSPARENT
FUNDACJA SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ

ART TRANSPARENT. Fundacja Sztuki Współczesnej
ul. Ofiar Oświęcimskich 1/2, 50-069 Wrocław
fundacja@arttransparent.org, www.arttransparent.org

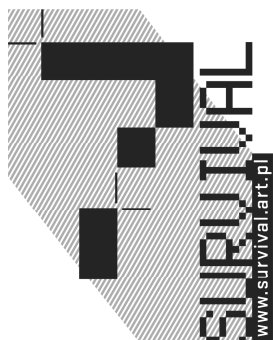
SURVIVAL 7 – tekst kuratorski.

Maks Berg, wybitny architekt i twórca wrocławskiej Hali Stulecia powiedział tuż po I wojnie światowej: „Wraz z rozwojem demokracji powstaną budowle, w których idee i dzieła sztuki będą dostępne dla każdego, tak aby dokształcić szerokie masy społeczeństwa”. Pawilon Czterech Kopuł, obok wspomnianego monumentu, był wzorcowym ucieleśnieniem tej myśli. W jego historię wpisało się kilka znaczących dat związanych z trudnym przenikaniem się tradycji niemieckiej i polskiej oraz, jeszcze trudniejszym, przejmowaniem dziedzictwa kulturowego pokonanego narodu.

To tutaj urządzono w 1913 roku ekspozycję historyczną obrazującą dzieje wojen pruskich i upamiętniającą wzrost znaczenia państwa pruskiego w Europie. Po II wojnie światowej, podczas propagandowej Wystawy Ziem Odzyskanych w 1948 roku, Pawilon Czterech Kopuł otwierał się z kolei triumfalnym polskim PrzedSIONKIEM Zwycięstwa. W 1953 roku w tej niezwyklej scenerii zaczęła swoją działalność wrocławska Wytwórnia Filmów Fabularnych. Obecnie miejsce to przypomina o różnicach i podziałach głębszych niż tylko zerwanie dawnej tkanki zabudowy. Układ przestrzenny przez dekady tracił swój reprezentacyjny charakter, zniknęły skwery, upadały pomniki, przyrastały dobudówki i pragmatyczne przestrzenie związane z działalnością Wytwórni. Dziś mieszczą się tutaj powierzchnie magazynowe i komercyjne. W sąsiadującej z Pawilonem największej hali WFF odbywają się koncerty i spektakle. Od czasu do czasu, jak odległe powracające wspomnienie, znów pojawiają się kamery i rusza, głównie zagraniczna, produkcja filmowa (to tutaj kręcono w ostatnich latach „Nightwatching” Peter’a Greenaway’a i fragmenty obecnej właśnie na polskich ekranach kinowych „Kobiety w Berlinie” Max’a Färberöck’a).

Tegoroczny SURVIVAL unika spektakularności i czytelnej narracji. W nostalgiczny sposób odkrywa to niezwykle miejsce i po raz kolejny stwarza tymczasowy obszar prezentowania sztuki. Nie stanowi jednak pokazu siły sztuki eksponowanej w tym gmachu, nie staje się też rzuconym mu wyzwaniem. Przypomina raczej o symbolicznym znaczeniu samego budynku. Towarzyszą mu strategie subtelnych ingerencji, dyskretnych wskazań. Charakteryzuje go, mocno zarysowany także w wielu pracach zeszłorocznej edycji, szacunek dla przestrzeni, jej znaczeń, pamięci, charakteru. Projekty artystów zdają się ujawniać prawdziwą naturę miejsca: naturę palimpsestu.

Pisząc o Wystawie Ziem Odzyskanych używano metafory księgi. "Zwiedzać wystawę to jakby szybko czytać wielką księgę o Polsce". 60 lat po tym wydarzeniu, które było rozpiętą na 100 dni demonstracją siły nowego ustroju, można ponownie odwołać się do tej metafory – tym razem samą przestrzeń Terenów Wystawowych traktując jako mapę uśpionej kultury. Czy sztuka, która czasowo tu zagości, obudzi ją ze snu, wyrwie ze sta-

25-28 czerwca
2009 rok

Przegląd Młodej Sztuki

w Ekstremalnych

Warunkach

PAWILON
CZTERECH
KOPUŁ

ARTTRANSPARENT
FUNDACJA SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ

ART TRANSPARENT. Fundacja Sztuki Współczesnej
ul. Ofiar Oświęcimskich 1/2, 50-069 Wrocław
fundacja@arttransparent.org, www.arttransparent.org

gnacji? Czy też, raczej tradycyjnie, posłuży się elementami jedynie pozornej intencji od-
słonięcia przeszłości i prawdy?

Po raz kolejny zarówno artyści jak i widzowie będą mieli niepowtarzalną okazję odbyć
sentymentalny spacer po gruzach i zaspokoić nieoczekiwaną „potrzebę odkrywania” nie-
dostępnych zazwyczaj miejsc. Kameralny charakter większości prac zdaje się służyć tym
rozległym przestrzeniom, które, poza wszelkim banałem, stały się z czasem estetyczne
„same w sobie”. Niektórych z prac trzeba będzie szukać między stertami gruzu, do innych
przedzierać się przez zarośla.

Gest tworzenia wystawy w takim miejscu może przybrać formę aktualizacji przeszłości.
Dawne Pawilony Wystawiennicze stają się kolejną, niemal galeryjną przestrzenią służącą
do prezentowania sztuki, stanowiąc jednocześnie kontrpunkt dla klasycznej galerii sztuki
nowoczesnej. Przestrzeń Pawilonu w szczególny sposób stymuluje proces uruchamiania
zbiorowej wyobraźni, oddziaływanie sztuki miesza się w nim z doznaniem miejsca, jego
upadku, dotykaniem historii.

Prace najmniej „widoczne” stają się najbardziej „zmysłowe”. Dzięki nim zachowana zo-
staje równowaga między zaangażowaną artystyczną myślą, a zastaną misterną mieszan-
ką naturalnej entropii i ingerencji człowieka, ścierających się w tym miejscu niemal od
początku jego istnienia.

Anna Kołodziejczyk
Michał Bieniek

* Do tegorocznej edycji SURVIVALU włączona została też stara sala kinowa WFF. Odbędą
się w niej projekcje filmowe, nostalgiczne poranki i popołudnia prezentujące dzieła po-
wstałe we wrocławskiej WFF oraz wyimki z dorobku zarówno klasycznej jak i najnowszej
polskiej animacji. Na opustoszałym na co dzień dziedzińcu zainstalowana zostanie scena
muzyczna „Four Domes Sound”. Emanacja tego symbolicznego epicentrum tegorocznej
edycji Przeglądu przeniknie budynek i wprawi zapomnianą przestrzeń w autentyczne,
żywe pulsowanie.